

Pamatizglītības standarts mācību priekšmetā

Novadmācība

I. Mācību priekšmeta mērķis un uzdevumi

1. Mācību priekšmeta „Novadmācība” **mērķis** ir sekmēt skolēnu vērtību sistēmas veidošanos, attīstot cieņpilnu attieksmi pret ģimenes un dzimtā novada vērtībām, vēsturi un dabu, audzinot lepnumu par savu dzimto pusi un paplašinot viņu redzesloku.

2. Mācību priekšmeta „Novadmācība” **uzdevumi**:

2.1. Radīt interesi un vēlmi izzināt savas dzimtas vēsturi kā tautas attīstības vēstures daļu, dzimtā novada dabu, kultūru, cilvēkiem, vēsturi, ekonomisko attīstību kā būtisku Latvijas attīstības daļu;

2.2. Veidot cieņpilnu attieksmi pret ģimeni un citiem cilvēkiem, tautas tradīcijām, paražām un sabiedrībā pieņemtajām uzvedības normām un prasmi vērtēt savu izturēšanos un pieņemt atbildīgus lēmumus dažādās dzīves situācijās;

2.3. Audzināt saudzīgu attieksmi pret dzimtās puses un visas Latvijas dabu, vēsturi un kultūru;

2.4. Attīstīt prasmi izzināt apkārtējo vidi, ģimenes un novada vēsturi, kultūru un ekonomiku, analītiski vērtēt iegūto informāciju un izmantot to savā pieredzē.

II. Mācību priekšmeta obligātais saturs

Sabiedrība un valoda: ģimene, ciema, pilsētas, novada dzīvē nozīmīgas personības, sabiedrības etniskais sastāvs, konfesijas, sabiedriskās organizācijas; novadam raksturīgā īpašvārdu sistēma, profesiju, darbu, ģeogrāfiskie, floras, faunas, darba rīku, ēdienu, ar reliģiju saistītie u. c. nosaukumi, izloksnes un rakstības tradīcija, runas etiķete u. tml.

Daba: novada reljefs, dabas ainava, augu un dzīvnieku valsts, gadalaikiem raksturīgās norises.

Vēsture un ekonomika: būtiskākie vēsturiskie notikumi, vēsturiski nozīmīgas vietas, objekti un personas, vēstures pieminekļi; ekonomiskais stāvoklis.

Kultūra un zinātne: paražas, tradīcijas, rituāli; arhitektūra, sētas veidojums; māksla, tautas māksla, folklorā, literatūra, kultūras pieminekļi, muzeji, kapsētas, etnogrāfija; pētniecība un pētnieki.

III. Pamatprasības mācību priekšmeta apguvei, beidzot

3. klasi	6. klasi	9. klasi
<ol style="list-style-type: none"> 1. Zina, kā izvēlēti ģimenes locekļu vārdi. 2. Zina tuvākās apkaimes vietvārdus. 3. Prot pastāstīt par savas tuvākās apkaimes īpašvārdiem. 4. Zina, kādus svētkus un kā svin ģimenē, skolā un dzīves vietā. 5. Zina, ka novadā dzīvo dažādu etnosu pārstāvji un viņiem ir savas svētku tradīcijas. 6. Zina, ka dažādu tautu uzvedības normas var atšķirties. 7. Zina, ar ko nodarbojas ģimenes locekļi. 8. Iepazīst dzīves vietai raksturīgo augu un dzīvnieku valsti un tās nosaukumus. 9. Zina, kā sauc dzīves vietai raksturīgos augus un dzīvniekus. 10. Ir priekšstats par dzīvesvietas ģeogrāfisko specifiku. 11. Zina dzimtajā vietā nozīmīgākos kultūras pieminekļus. 12. Ir priekšstats par dzimtajās pusēs valodisko dažādību. 13. Zina latgaliešu pasakas, tautasdziesmas, teikas, mīklas. 14. Ir priekšstats par latgaliešu bērnu literatūru. 15. Ir priekšstats par dzīvesvietai raksturīgajiem vēstures un kultūras objektiem. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Prot veidot savu dzimtas koku. 2. Mācās izzināt savas dzīvesvietas īpašvārdu kopumu. 3. Mācās skaidrot savā dzīves telpā lietoto īpašvārdu nozīmi. 4. Prot pastāstīt par ģimenes, skolas un dzīves vietas tradīcijām. 5. Mācās izzināt citu etnosu tradīcijas un paražas. 6. Saskata kopīgo un atšķirīgo dažādu etnosu uzvedības etiķetē. 7. Pazīst sava ciema, pilsētas, novada simbolus. 8. Ir priekšstats par novada attīstības vēsturi dažādos laika posmos. 9. Zina dzimtajai pusei, novadam nozīmīgās svinamās (atceres) dienas, svētkus. 10. Ir priekšstats par amatniecības attīstību novadā. 11. Ir priekšstats par dzīves vietas augu un dzīvnieku valsti. 12. Apzinās savu pienākumu saudzēt dabu. 13. Ir priekšstats par dzimtajās pusēs ekonomisko situāciju. 14. Prot pastāstīt par nozīmīgākajiem dzimtajās pusēs kultūrvēsturiskajiem pieminekļiem. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Zina būtiskāko informāciju par savu dzimtu. 2. Prot iegūt informāciju par savas dzīves vietas īpašvārdu cilmi. 3. Prot apkopot un sistematizēt informāciju par dzīves vietas īpašvārdu kopumu. 4. Iesaistās gadskārtu un citu svētku pasākumu organizēšanā un norisēs. 5. Prot pastāstīt par citu novadā dzīvojošu etnosu tradīcijām un paražām. 6. Prot iegūt zinātniski pamatotu informāciju par citu etnosu valodu un kultūru. 7. Ir priekšstats par reliģisko dažādību novadā. 8. Prot pastāstīt par sava ciema, pilsētas, novada simbolu nozīmi un vēsturi. 9. Saskata kopīgo un atšķirīgo novada un Latvijas vēsturē. 10. Prot pastāstīt par dzimtajās pusēs un novada svētku tradīcijām. 11. Izzina amatniecības attīstību novadā. 12. Prot pastāstīt par dzīves vietai raksturīgajiem augiem un dzīvniekiem un to nosaukumiem. 13. Saudzīgi izturas pret dabu. 14. Prot raksturot sava novada ģeogrāfisko stāvokli. 15. Prot iegūt un izmantot mācībās informāciju par dzimtajā novada ekonomisko attīstību. 16. Zina latgaliešu folkloru.

<p>15. Ir priekšstats par latgaliešu rakstu valodas kultūrvēsturisko nozīmi.</p> <p>16. Zina nozīmīgākos Latgales bērnu literatūras autorus un darbus.</p> <p>17. Ir priekšstats par novadam raksturīgajiem preses izdevumiem.</p> <p>18. Zina, kāds ir dzimtās puses arhitektoniskais tēls.</p> <p>19. Zina novada ievērojamākos māksliniekus un kultūras darbiniekus.</p> <p>20. Ir priekšstats par novada etnogrāfisko savdabību.</p> <p>21. Zina novada nozīmīgākos vēstures pieminekļus un kultūras objektus.</p> <p>22. Prot iegūt informāciju par savu dzīves vietu.</p>	<p>17. Zina, kā veidojusies latgaliešu rakstu valoda.</p> <p>18. Apzinās novadam raksturīgās valodiskās atšķirības.</p> <p>19. Prot pastāstīt par Latgales literātiem.</p> <p>20. Saprot 19. un 20. gs. periodisko izdevumu nozīmi sabiedrības attīstībā.</p> <p>21. Prot pastāstīt par Latgales māju un sētas veidojumu.</p> <p>22. Ir priekšstats par dzimtās puses un novada nozīmīgāko mākslinieku daiļradi.</p> <p>23. Ir priekšstats par Latgales zinātnieku darbību.</p> <p>24. Zina nozīmīgākās izglītības un kultūras iestādes savā novadā.</p> <p>25. Saprot, ka Latvijas novadi ir etnogrāfiski dažādi.</p> <p>26. Prot pastāstīt par novada vēstures un kultūras pieminekļiem.</p> <p>27. Prot iegūt un izmantot mācību vajadzībām kultūrvēsturisko informāciju.</p>
---	--

Vidējās izglītības standarts mācību priekšmetā

Novadmācība

I. Mācību priekšmeta mērķis un uzdevumi

1. Mācību priekšmeta „Novadmācība” **mērķis** ir attīstīt skolēnu patriotiskās jūtas, veidojot sakņu izjūtu un izpratni par ģimenes un dzimtās puses nozīmi ikviena Latvijas pilsoņa dzīvē.
2. Mācību priekšmeta „Novadmācība” uzdevums ir radīt skolēnam iespēju, apgūstot novadmācību Latvijas kultūras un vēstures kontekstā:
 - 2.1. veidot sevi par kultūrkompetentu personību, uzkrājot zināšanas par savu dzimtu, dzimto pusi un novadu/Latgali/ kā nozīmīgu nācijas un valsts pastāvēšanas daļu,
 - 2.2. attīstīt pilsonisko kompetenci, veidojot sevi par atbildīgiem, godprātīgiem Latvijas patriotiem, kuri ar cieņu izturas pret ģimenes, tautas, valsts un vispārcilvēciskajām vērtībām,
 - 2.3. veidot kognitīvo kompetenci, attīstot prasmi izzināt latgaliešu rakstu valodas un Latgales /sava novada/ vēsturi, kultūras un ekonomisko situāciju gadsimtu ritumā,
 - 2.4. attīstīt pragmatisko kompetenci, pilnveidojot prasmi apkopot un analītiski vērtēt iegūto informāciju, skatot to personīgā, novada un/vai valsts līmenī, izmantot to mācību vajadzībām dažādos mācību priekšmetos un dzīves pieredzes uzkrāšanā.

II. Mācību obligātais saturs

Sabiedrība un valoda: dzimta, Latgales kultūras darbinieki, etniskā, reliģiskā un kultūras dažādība kā būtiska sociāla un kultūras vērtība; kultūrvēsturiskās un sabiedriskās organizācijas; prese un literatūra; latgaliešu rakstu valodas nozīme Latgales kultūrvēsturiskajā attīstībā; novada onomastikons un tautas taksonomijas kā etnosa pasaules uztveres liecība; novada valodiskā un kultūras dažādība, latgaliešu runas uzvedība.

Daba: novada ģeogrāfiskais raksturojums un nozīmīgākie dabas objekti/pieminekļi.

Vēsture un ekonomika: vēsturiski nozīmīgi notikumi, vietas, objekti un personības, vēstures pieminekļi, to loma valsts kontekstā; novada ekonomiskā situācija.

Kultūra un zinātne: novada kultūras attīstības vēsture, kultūras notikumi un darbinieki; folkloras kopas, kori, ansambļi, teātri un personības; etnogrāfija; tradīcijas un paražas; mākslas nozares un mākslinieki; novada arhitektoniskā dažādība; kultūras un mākslas iestādes, pieminekļi, vietas.; novada izglītības un zinātniskās iestādes, zinātnieku devums.

III. Pamatprasības mācību priekšmeta apguvei, beidzot 12. klasi

1. Prot izstrādāt pētījumu par dzimtas vēsturi.
2. Prot veidot novada toponīmu karti un vārdnīcu.
3. Prot izlases veidā skaidrot dzīves vietas onomastikonu, izmantojot valodnieku pētījumus.
4. Saskata dažādu valodu un kultūru klātbūtni/ietekmi uz/ Latgales onomastikonā.
5. Prot organizēt gadskārtu vai citus svētku pasākumus.
6. Ar cieņu izturas pret savas un citu etnosu tradīcijām un paražām.
7. Ievēro sabiedrībā pieņemtās uzvedības normas.
8. Prot analizēt un izmantot savām vajadzībām informāciju par citu novada etnosu valodu un kultūru.
9. Prot atrast kopīgo un atšķirīgo dažādu Latvijas novadu valodā, kultūrā, vēsturē un dabas ainavā.
10. Prot analītiski vērtēt dzīvesvietas valodas vidi.
11. Saprot, ka novadā koeksistē dažādiem etnosiem raksturīga pasaulaina un reliģiskā dažādība.
12. Saprot novada amatniecības kultūrvēsturisko nozīmi Latvijas kontekstā.
13. Prot novērtēt savas dzīves vietas un novada un floras un faunas nozīmi Latvijas dabas ainavā.
14. Rūpējas par apkārtējās vides sakoptību un saglabāšanu.
15. Prot raksturot sava un citu novadu ģeogrāfisko stāvokli.

16. Analizē novada vēsturiskos notikumus Latvijas kontekstā.
17. Prot vērtēt novada ekonomisko attīstību Latvijas kontekstā.
18. Prot salīdzināt Latgales un citu novadu folkloru, saskatot kopīgo un atšķirīgo.
19. Izprot latgaliešu rakstu valodas un latviešu literārās valodas attīstības kopsakarības un atšķirības.
20. Izprot Latgales mācītāju un kultūras darbinieku lomu Latvijas valsts izveidē.
21. Saprot Baznīcas nozīmi Latgales kultūras attīstībā.
22. Prot analītiski vērtēt plašsaziņas līdzekļu lomu novada kultūrvēsturiskajā un sociālajā attīstībā. / Izprot novada periodikas lomu novada kultūras attīstībā.
23. Prot analītiski vērtēt novada periodisko izdevumu nozīmi Latvijas kultūrvēsturiskās attīstības kontekstā.
24. Saprot, kāda nozīme personības attīstībā ir dzimtajai izloksnei un valodai.
25. Izprot latgaliešu rakstu valodā radītās literatūras nozīmi Latvijas kultūrā.
26. Prot raksturot un salīdzināt Latgales un citu novadu sētas veidojumu.
27. Novērtē Latgales mākslinieku lomu Latvijas kultūras attīstībā.
28. Zina Latgales zinātnieku devumu Latvijas zinātnes attīstībā.
29. Raksturo izglītības un kultūras iestāžu lomu Latvijas mērogā.
30. Prot pastāstīt par novada etnogrāfisko savdabību.
31. Prot novērtēt sava novada kultūras un vēstures pieminekļu nozīmi Latvijas kontekstā.
32. Prot analītiski vērtēt un apstrādāt iegūto kultūrvēsturisko informāciju.